

Dkt. George Payton, Tafsiri ya Biblia, Kipindi cha 10, Changamoto katika Tafsiri, Masuala ya Kitamaduni, Sehemu ya 2

© 2024 George Payton na Ted Hildebrandt

Huyu ni Dkt. George Payton katika mafundisho yake kuhusu tafsiri ya Biblia. Huu ni kipindi cha 10, Changamoto katika Tafsiri na Mawasiliano, Masuala ya Kitamaduni, Sehemu ya 2.

Tunaendelea na mjadala wetu kuhusu changamoto za uhamishaji wa tafsiri. Baadhi ya changamoto katika mawasiliano unapohamisha maandishi kutoka kwa maandishi chanzi katika lugha moja hadi maandishi lengwa katika lugha nyingine.

Kwa hivyo, hii ni Changamoto za Kitamaduni, Sehemu ya 2. Kama tulivyosema, tuna muktadha; tunahitaji kuelewa. Tunahitaji kuelewa muktadha wa hali hiyo na ni nani anayehusika. Tunahitaji kuelewa hali hiyo ndani ya muktadha wake wa kitamaduni.

Tunahitaji kuelewa kifungu cha maneno au neno ni nini ndani ya maandishi au aya ndani ya maandishi. Tunahitaji kuelewa sentensi na maneno yanayoambatana na maneno katika sentensi hizo. Na tunahitaji kuelewa dhana za kitamaduni, mtazamo wa ulimwengu, na matumizi ya maneno; mambo hayo yote hutusaidia kufafanua maana ya maandishi.

Na hii inatusaidiaje kutafsiri? Kwa hivyo, hatua ya kwanza ya tafsiri ni kufafanua maana. Hatua ya pili ya tafsiri ni jinsi ya kuwasilisha hilo katika lugha hii nyingine. Sawa, kwa hivyo tunaangalia kifungu katika Mwanzo.

Tulipata shida hii nilipokuwa nikitafsiri Mwanzo katika lugha ya Orma. Na katika Mwanzo 29, hii ndiyo hali ambapo Yakobo anaenda kaskazini hadi Mesopotamia, anakutana na mjomba wake Labani. Na kisha anataka kumuoa Rebeka, samahani, Raheli.

Na mjomba Labani anavuta moja ya haraka na kumdanganya. Na usiku, anaishia kumwoa Lea. Baadaye, alipata nafasi ya kumwoa Raheli.

Na kisha inasema wanawake wote wawili walikuwa bado, hawakuwa wamezaa watoto bado. Mstari wa 31 wa Mwanzo 29 unasema, Bwana akaona ya kwamba Lea hapendwi, akafungua tumbo lake, lakini Raheli alikuwa tasa.

Lea akapata mimba, akazaa mwana, akamwita jina lake Reubeni, maana alisema, Kwa kuwa Bwana ameona mateso yangu, sasa mume wangu atanipenda. Kwa hiyo, tulifanyia kazi andiko hili.

Mimi na mtafsiri wangu wa Orma tulisoma maandishi yote kwa Kiingereza: Rachel hakupendwa. Samahani, Leah hakupendwa. Sawa, sasa yaweke kwa Orma. Na kwa hivyo, alitafsiri kwa Orma.

Na neno alilotumia lilichukiwa. Lea alichukiwa. Kwa hivyo, Mungu akafungua tumbo lake.

Na nafikiri, wow, hilo ni jambo gumu kidogo. Ulinganisho ni kwamba alimpenda Raheli kuliko alivyompenda Leah. Kwa hivyo, ni ulinganisho.

Na mtafsiri wangu akasema, Hilo ndilo tulilo nalo. Hatuna chaguo lingine lolote. Kwa hivyo, katika kuchunguza naye zaidi, wana neno upendo.

Na unajua jinsi kwa Kiingereza, tunaweza kusema, napenda pizza. Au napenda Dallas Cowboys, ambayo siipendi, kwa njia. Au napenda kitu kingine ambacho hatukipendi.

Kwa hivyo, tunaweza kufanya hivyo. Ninawapenda, nawapenda kwa namna fulani. Siwapendi.

Sipendi hili. Nachukia hilo. Sipendi hilo sana.

Kwa hivyo, hatuna maneno mawili tu, bali tuna daraja la kila moja. Naye akaniambia, ni moja au nyingine. Hatuna tofauti kati ya kupenda na kupenda.

Hatuna tofauti kati ya kutopenda na kuchukia. Tuna maneno haya mawili. Sawa, hebu tuone Biblia ya Kiswahili ilisema nini.

Naam, Biblia ya Kiswahili ilisema, chukia. Nami nafikiria, dang, sasa nifanye nini? Kwa hivyo, unapokuwa na shaka, soma maagizo. Unapokuwa na shaka, rudi kwenye Kiebrania.

Kwa hivyo, tukirudi kwenye Kiebrania, na tukaangalia neno hili, na neno hilo lilichukiwa. Hiyo ndiyo dhana yao ya kitamaduni. Hiyo ndiyo mawazo yao na mtazamo wao wa ulimwengu.

Hivyo ndivyo wanavyouona ulimwengu. Na hivyo, ikiwa mtu hakupendi, utasema, mtu huyo ananichukia. Ukimfanyia mtu jambo lisilo la fadhili, ataniuliza kwa nini unanichukia. Kwa nini unanichukia? Sikuchukii.

Basi kwa nini ulifanya ulichofanya? Na kuona hili kunatupa picha ya maana ya andiko linaposema, Mungu anasema, Nilimpenda Yakobo lakini nilimchukia Esau. Ni ulinganisho. Sio kwamba Mungu anawachukia watu, na Mungu anamchukia Esau.

Ni wazi kwamba Mungu alimbariki Esau. Alikuwa na wana wengi. Hata katika Agano Jipya, Waedomu walikuwa wazao wa Esau.

Kwa hivyo, Mungu hakuchukia kihalisi, lakini ndivyo mapungufu ya lugha yalivyokuwa, na hiyo ndiyo dhana yao ya kuchukia na kupenda. Inavutia. Sawa, wanaelekea kwenye mfano mwingine kutoka kitabu cha Ruthu.

Ruthu amejaa athari za kitamaduni ambazo hatuzielewi. Na inaanza katika sura ya kwanza. Kwa hivyo, hali ni Elimeleki na mkewe Naomi, na wana wao wawili wanaishi katika eneo la Bethlehemu.

Kuna ukame, kuna njaa. Kwa hiyo wanaondoka na kwenda nchi jirani ya Moabu. Nao walikaa huko kwa takriban miaka kumi.

Wakati huo, Elimeleki anakufa. Wakati huo, wana hao wawili wanaoana. Kwa hivyo Malon na Killian wanaoa wanawake wa Moabu.

Lakini kabla hawajapata watoto na wanawake hao, Malon anakufa, na Killion anakufa. Na kisha Naomi anasikia, oh, njaa imepungua Bethlehemu. Kuna chakula sasa.

Na anasema narudi. Lazima nirudi nyumbani. Siwezi kukaa hapa Moabu.

Sina familia hapa. Ninaenda nyumbani. Kwa hivyo, mabinti wawili wanajaribu kwenda naye.

Naye anasema, wasichana, msiende nami. Na hivi ndivyo alivyosema: Rudisheni binti zangu, kwa nini mwende nami? Je, nina wana tumboni mwangu, ili wawe waume zenu? Rudisheni binti zangu, nendeni, kwa maana mimi ni mzee sana kuwa na mume. Kama ningesema nina tumaini, kama ningepata mume hata usiku wa leo na kuzaa wana, je, mngesubiri hadi wawe watu wazima? Kwa hivyo, mngejuziua kuo? Hapana, binti zangu, kwa maana ni vigumu kwangu kuliko ninyi.

Kwa maana Bwana, mkono wa Bwana umenipinga. Na tunajiuliza, anazungumzia nini hasa? Kuolewa akiwa mzee, kupata watoto, kusubiri mume. Kuna nini na hayo yote? Hilo halina maana.

Angalau haina maana katika utamaduni wetu na labda hata tamaduni zingine duniani. Hatujui. Kwa hivyo, hii inarejelea desturi ya ndoa ya Levirate.

Ndoa ya Levirate inasema katika Kumbukumbu la Torati 25:5-9, kwamba mwanamke akifa, kaka wa mumewe aliyefariki atamwoa. Kwa nini? Jambo moja, yeye ni wa familia hiyo na anastahili kubaki ndani ya familia hiyo. Jambo lingine ni kwamba, anahitaji mtu wa kumtunza na kumtunza.

Siku hizo, watu hawakuwa na kazi. Kwa hivyo, hawezi kwenda nje na kupata kazi. Sawa, nitarudi shuleni na kupata shahada yangu, na nitakuwa mwalimu wa shule ya msingi.

Haikutokea. Mwanamke anapokuwa msichana, anapokua, yuko chini ya baba yake. Anapoolewa, yuko chini ya mumewe.

Kwa hivyo, alikuwa chini ya mamlaka ya kiume katika utamaduni huo wakati huo. Kwa hivyo angewezaje kujikimu yeye mwenyewe na watoto wake ikiwa yeye ni mwanamke ambaye hajaolewa? Kwa hivyo, kaka ana jukumu la kumuoa. Hata hivyo, vipi ikiwa hana watoto? Ikiwa hana watoto, kama inavyosema katika Kumbukumbu la Torati 25, mtoto wa kwanza wa kiume anayezaliwa huhesabiwa kama mtoto wa mume aliyekufa.

Anachukua jina la baba na mali yoyote ambayo baba anayo ni ya mvulana huyo. Baada ya hapo, watoto wengine wote huhesabiwa kama watoto wa nambari mbili. Kwa hivyo, una tofauti hii kati ya mjane anayeolewa na kaka yake na watoto ambao angeweza kupata.

Sawa, kwa hivyo mfano pekee halisi wa hili uko katika Mwanzo 38 kuhusu Yuda na Tamari. Yuda alioa mwanamke Mkanaani. Alikuwa na wana watatu.

Na wa kwanza alimwoa Tamari. Na maandishi yanasema alikuwa mwovu. Hatusemi kwa nini.

Kwa hivyo, Bwana alimchukua. Bwana alimaliza maisha yake. Kwa hivyo, nini kitatokea? Ndugu nambari mbili lazima amuoze Tamari.

Kumbuka tulichosema kuhusu kinachotokea kwa watoto. Hana watoto bado. Kwa hivyo nini kinatokea? Mwana wa kwanza anapata mali ya nambari moja.

Watoto wengine wote huenda na mume nambari mbili. Na kwa hivyo, kwa kweli, unahifadhi jina la mtu huyu aliyekufa. Na usemi huo kwa Kiebrania unainua jina lake.

Kwa maneno mengine, kuihifadhi ili idumu. Lakini alikataa kumpa mimba Tamari kwa sababu hakutaka mtoto ambaye angerithi mali ya kaka yake. Kwa nini? Hatujui.

Lakini hakutaka kuendeleza jina la kaka yake. Kwa hivyo, Bwana alimchukua, naye akafa. Sawa.

Kwa hivyo nini? Nini maana ya yote hayo? Naam, kaka namba tatu alikuwa mdogo sana kumwoa Tamar. Labda alikuwa na umri wa miaka 20, na alihitaji kuwa na umri wa miaka 25. Nani anajua? Hatujui kipindi hicho kilikuwa kirefu kiasi gani.

Lakini Yuda akamrudisha kwa baba yake na kumwambia, subiri hadi Shela akue. Atakapokua, ndipo atakuoa. Kwa hivyo, anasema, sawa, sawa.

Kwa hivyo, ana nguo za ujane anazovaa na anaendelea kuvaa hizo mwaka baada ya mwaka hadi kaka mdogo atakapokua. Na kisha anakuwa na umri wa kuoa. Yuda alikuwa na jukumu katika muundo wa ukoo, katika muundo wa familia, kumpatia Tamari mume na kumpatia Tamari watoto.

Na watoto hao wangukuwa wa familia. Na familia ya Yuda ingekuwa sehemu ya familia hiyo. Kwa hivyo, Yuda aliangalia hali hiyo na kusema, sawa, aliolewa na nambari moja, nambari moja alikufa.

Aliolewa na nambari mbili, na nambari mbili akafa. Nini kitatokea akiolewa na nambari tatu? Kwa kweli anaweza kuwa chanzo cha kifo cha nambari tatu. Kwa hivyo tutasita, na hatutaruhusu hilo litokee.

Kwa hivyo, hakuwa akitimiza sheria iliyo katika Kumbukumbu la Torati kwa mkwewe. Matukio hutokea. Hatimaye analala naye na wanapata watoto.

Kwa hivyo hiyo ndiyo kesi pekee katika Biblia ya mfano huu wa ndoa ya levirate. Kwa hivyo, jukumu la familia, jukumu la shemeji wa mjane, na yote hayo. Kwa hivyo hiyo ndiyo jambo pekee tunalopaswa kuendelea nalo.

Kwa hivyo, Naomi anazungumzia nini hapa? Anazungumzia, sawa, mimi si baba mkwe wako, baba mkwe wako amekufa, lakini nina jukumu la kuwapa waume, lakini siwezi. Na hata kama ningeo usiku wa leo na nikapata mapacha au chochote kile, itakuwa miaka 20 au zaidi, miaka 25, 30 kabla hawajakua. Na je, kweli utasubiri kwa miaka 30 kupata mume? Hapana, hutafanya hivyo.

Hilo ni jambo la kipuuzi. Kwa hivyo rudi nyuma. Kuelewa hilo kunatusaidia kuelewa kifungu hiki katika Ruthu.

Na hii ndiyo sababu tulisema aina hii ya taarifa inaweza kuwekwa kwenye tanbihi au, bora zaidi, vipi kuhusu utangulizi wa kitabu? Ukisoma hilo katika utangulizi wa kitabu, na akili yako imeinuliwa, kisha unasoma maandishi, unaenda, naelewa. Sawa, tunaendelea. Mada inayofuata ya kitamaduni inapatikana katika sura ya pili.

Kwa hivyo, mazingira ni kwamba Naomi na Ruthu wapo. Ni maskini, hawana pesa, au hawana pesa nyingi za kununua chakula. Kwa hivyo, ni msimu wa mavuno, na Ruthu anasema, niache niende nikaokota masalio mashambani. Kwa hivyo, wanawaacha maskini wawafuate wavunaji na kuokota vipande vidogo wanavyoweza.

Labda watapata wachache, labda watapata gunia dogo la chakula. Wanaweza kwenda nyumbani na kufanya hivyo. Kisha wanarudi siku inayofuata na kufanya hivyo tena.

Niache niende nikafanye kazi katika shamba la mtu fulani. Kwa hiyo, akamkuta mtu, jina lake Boazi. Naye akarudi nyumbani na rundo hili kubwa la chakula.

Na Naomi anasema, Ulipata wapi haya? Na anasema, kutoka kwa jamaa, jamaa fulani, sijui, jamaa tajiri, jina lake ni Boazi. Na anaenda, Boazi? Unamaanisha BOAZI? Na abarikiwe na Bwana, ambaye hakuondoa wema wake kwa walio hai na kwa wafu. Kwa maneno mengine, Mungu, anayewalinda walio hai na wafu, ambariki Boazi.

Na kisha anasema, mtu huyu ni jamaa. Kihalisi inasema mtu huyu yuko karibu nasi. Na kisha inasema yeye ni mmoja wa wakombozi wetu.

Na hiyo ina maana kwamba yeye ni mmoja kati ya wengine ambaye anaweza kuwakomboa. Matoleo yako ya Kiingereza yanaweza kutumia maneno tofauti hapo. Neno "jamaa wa karibu" si kweli.

Neno ni mkombozi. Kwa hivyo tunajaribu kuangalia neno hili mkombozi. Neno mkombozi ni nini? Je, maana zake ni zipi? Linatumikaje? Na tunawezaje kuelewa kifungu hiki kwa kutumia neno mkombozi? Sawa, kwa hivyo liko katika Kigoel.

Samahani, neno mkombozi ni Goel kutoka kwa kitenzi cha Kiebrania gaal . Na liko katika Mambo ya Walawi 25. Na Mambo ya Walawi 25 yanatuambia nini? Inasema, kwanza kabisa, ikiwa mtu ana shamba na anahitaji kuuza ardhi hiyo ili apate pesa.

Ikiwa wanataka kuirudisha ardhi hiyo, wanahitaji kuinunua tena. Hawana pesa za kuinunua tena, kwa hivyo anaenda kwa jamaa, labda kaka au kitu kama hicho, na kusema, tafadhali unaweza kuinunua ardhi hiyo tena? Kisha, ardhi hiyo ni ya kaka aliyeinunua tena, lakini labda wanashiriki ardhi hiyo. Kwa hivyo, kununua ardhi ni moja ya mambo.

Anaikomboa ardhi kutoka kwa mtu huyu aliyeinunua kutoka kwa ndugu yake. Jambo lingine ni kulipa deni. Ikiwa ndugu ana deni, anakopa pesa.

Wakati mwingine wanamfunga gerezani hadi utakapoweza kulipa madeni yako. Je, unaweza kunisaidia kwa kulipa madeni yangu? Ndiyo. Kwa hivyo anafanya hivyo.

Anaenda kumlipa deni ndugu yake. Kisha ndugu huyo anaachiliwa kutoka mzigo huo, na kisha anaweza kuendelea. Mwingine anaokolewa kutoka utumwani.

Tunaona hilo katika Kutoka, ambapo Mungu anasema, Nitawakomboa kutoka katika nyumba ya utumwa huko Misri. Nitawaokoa kutoka humo. Kwa hivyo, katika suala hilo, hakuna malipo yoyote.

Hakuna kubadilishana. Mungu hakulipa kitu ili kuwatoa. Alifanya tu.

Na hivyo, neno kukomboa linaweza kutumika kwa maana pana zaidi, kwa njia ya mfano, kumaanisha kutoka katika hali hii hadi katika hali hiyo. Kutoka katika utumwa hadi uhuru. Pia linatumika kumhusu Mungu linapozungumzia Waisraeli.

Anawakomboa vitani, au anawaokoa vitani kutoka kwa maadui zao wanaopigana nao. Na kwa hivyo, inasema Mungu ametukomboa kutoka kwa mikono ya Wafilisti, au Mungu ametukomboa kutoka kwa kabila hili lingine. Na kwa hivyo neno go'el au go'al linatumika pia katika kisa hicho.

Na kwa hivyo kuna matumizi mengine pia, lakini hatutazungumzia hilo. Lakini ina wazo hili la kuwa unawarejesha kutoka katika hali hii mbaya hadi katika hali nzuri. Kwa hivyo una aina hiyo ya picha inayoendelea.

Kwa hivyo, Naomi anasema kwamba sisi ni watu maskini. Labda mtu huyu angekuwa mmoja wa watu ambao wanaweza kututoa katika hali hii na kutuingiza katika hali bora zaidi—kutoka katika umaskini hadi maisha ya starehe.

Kwa hivyo, katika sura ya 3, Ruthu anaenda na kuzungumza na Boazi. Anasema, wewe ni mkombozi wangu. Ningefurahi ukinioa.

Na kisha Boazi anaweka matukio katika hatua ili kuhakikisha kwamba hilo linaweza kutokea. Lakini kuna mtu mwingine ambaye ana haki ya kununua ardhi kutoka kwa Naomi. Ana haki ya kumkomboa Ruthu.

Na hiyo iko katika sura ya 4. Na kwa hivyo, inianza na hii. Sasa, Boazi alipanda hadi langoni. Hapo ndipo watu wa aina ya baraza la jiji wapo: wazee wanaofanya maamuzi kwa ajili ya jamii.

Akaketi pale na tazama, mkombozi, ambaye Boazi alimzungumzia, alikuwa akipita. Kwa hiyo ndugu huyu yuko karibu zaidi na Elimeleki, mume aliyekufa, kuliko Boazi. Kwa hiyo akasema, Geuka, rafiki, ukae hapa.

Akageuka kando, akaketi. Kisha akawachukua watu kumi miongoni mwa wazee wa mji, akawaambia, Ketini hapa. Basi, wote wakaketi.

Kwa hivyo, anaitisha baraza. Anaitisha mahakama. Kisha akamwambia mkombozi, Naomi, ambaye amerudi kutoka nchi ya Moabu, inambidi auze kipande cha ardhi ambacho kilikuwa cha ndugu yetu, Elimeleki.

Na tunaposema kaka, huo ni uhusiano wa ukoo. Wote ni wa ukoo mmoja na wanajiona kuwa ndugu. Baba na mama halisi? Hapana.

Familia moja? Ndiyo. Mstari sawa na baba wote. Unaweza kuwafuatilia wote hadi familia moja.

Kwa hiyo, nilitaka kukujulisha, nikisema kwamba unapaswa kuinunua mbele ya wale walio hapa, mbele ya wazee wa watu wetu. Kama unataka kuikomboa, ikomboe; kama sivyo, niambie ili nijue.

Kwa maana hakuna mwingine wa kuikomboa ila wewe, nami niko nyuma yako. Akasema, Nitaikomboa. Kwa hivyo, unakumbuka jambo la kwanza tulilosema? Ufafanuzi wa lengo ni kuinunua tena ardhi kutoka kwa jamaa maskini.

Ninairudisha katika familia. Kwa hivyo, jamaa huyu anasema, hakika. Sio shida.

Kwa hivyo hapo ndipo wazo la kukomboa ambalo tulilizungumzia hapo awali linapoanza kutumika hapa. Linaendelea. Boazi ni mtu makini sana, hasa katika jinsi anavyoelezea haya yote.

Hadanganyi, lakini anataka kuelezea hatua kwa hatua na kwenda polepole sana anapoelezea hali hii yote. Kisha anasema hivi, kisha Boazi akasema, Siku utakayonunua shamba kutoka kwa Naomi, lazima pia umnunue Ruthu Mmoabu, mjane wa marehemu, ili kuinua jina la marehemu kwenye urithi wake. Ni marehemu gani? Ndugu Elimeleki? Hapana.

Elimeleki alikuwa na mwana, Meloni. Meloni alikuwa mke wa Ruthu. Meloni alifariki.

Kwa hivyo, ili kumlea Meloni mwana ambaye angeendeleza jina la Meloni na ambaye angempa mvulana huyu urithi. Je, hiyo ni sehemu ya goel? Hapana, sivyo. Na anachofanya Boazi hapa ni kwamba wana desturi ya kumpatia mume mwanamke mjane, mjane, kumpatia mwana mwanamke huyu ambaye hana watoto, mjane.

Kwa hivyo, anaunganisha pamoja kutumia ndoa na dhana ya goel kuwa kitu kimoja. Ili Ruth afanyike ipasavyo. Tunataka kumtendea Ruth kwa njia sahihi kwa sababu yeye ni sehemu ya familia yetu.

Na unajaribu kuelewa hilo na kulisoma kama Mmarekani Kaskazini, halina maana kwetu. Unasoma hilo, na unaenda, naelewa kidogo, lakini sivyo hasa. Na si kitu chochote kibaya kwetu.

Sisi si sehemu ya utamaduni huo. Na kwa hivyo, unapoelewa hili, basi unaelewa kinachoendelea. Na tuna sentensi hapa ambayo inahitaji kufanyiwa kazi na tunahitaji kujua kinachoendelea.

Mkombozi alisema siwezi kuikomboa kwa ajili yangu mwenyewe kwa sababu ningehatarisha urithi wangu. Ikomboe kwa ajili yako mwenyewe. Unaweza kuwa na haki yangu ya ukombozi, kwa maana siwezi kuikomboa.

Kwa nini alikataa? Kwanza kabisa, alikuwa na, kama wanavyoita kisheria hapa Amerika, haki ya kukataa kwanza. ROFR. Mkwe wangu ni wakili na aliniambia hiyo ni kifupisho cha kawaida ambacho wanasheria hutumia.

Mtu huyo ana haki ya kukataa kwanza. Kwa hivyo, mtu huyu ana haki ya kukataa kwanza. Anakataa.

Hiyo ina maana kwamba Boazi ndiye wa pili katika mstari. Na hivyo basi Boazi ndiye angefanya hivi. Kwa nini alikataa? Na hii ina maana gani, kuhatarisha urithi wangu mwenyewe? Kwa hivyo, mke wangu ana mama yake.

Na wakati, mradi tu mama yake bado yuko hai, yuko hai, yuko katika miaka yake ya 80, anakuwa na nguvu. Mara tu mama anapofariki, basi mke wangu na ndugu zake wanarithi chochote ambacho mama anacho. Kwa hivyo, ikiwa mke wangu angesema urithi wangu, anamaanisha urithi wangu ambao ninaweza kuupata.

Yule jamaa anayezungumza na Boazi, je, anazungumzia kile anachotarajia kurithi? Labda sivyo, kwa sababu yeye ni mzee. Ana wana, labda wajukuu, hatujui. Lakini labda ana wana.

Kwa hivyo anamaanisha nini kwa urithi wangu? Na hili ni suala la tafsiri hapa. Ukiangalia katika baadhi ya matoleo ya Biblia, wanasema, mali yangu, mali yangu. Na hiyo inamaanisha nini kwa urithi? Je, hiyo ni tafsiri nzuri ya urithi wangu? Tena, lugha ya siri; wanajua desturi, na kila mtu anajua anachozungumzia.

Na anachozungumzia hapa labda ni vitu ambavyo wanangu watarithi. Hilo linaonekana kuwa ndilo ambalo watoa maoni wanakubaliana. Kwa hivyo, litaharibu vitu ambavyo watoto wangu watarithi.

Itafanyaje hivyo? Kumbuka dhana nzima ya kaka wa Levirate. Akimwoa Ruthu, ardhi aliyoipata kutoka kwa Naomi, sasa ni ya nani? Mtoto ambaye Ruthu anayo. Je, anapata ardhi? Hapana.

Zaidi ya hayo, ana watoto zaidi. Kama ana wana zaidi, sasa ana, labda ana wana wanne sasa. Sasa ana sita au wanane au wengi kiasi gani.

Hiyo ina maana kwamba mali aliyonayo itagawanywa katika wana zaidi. Tukio hilo, iwe litatokea au la, lilitosha kufikiria, unajua, labda hili si wazo zuri. Labda ninahitaji tu kuendelea na kile nilichonacho.

Utamaduni na yote hayo. Kwa hivyo, alikataa kwa sababu hakutaka kuwahatarisha wanawe kupata mali kidogo zaidi ya yake. Inavutia.

Na ni tajiri sana. Umesoma kitabu kizima cha Ruthu. Na kina utajiri mkubwa wa utamaduni na mila.

Na haya yote yamefichwa katika neno, urithi wangu. Kwa hivyo, tungefanya nini? Tungesema jambo kuhusu mali yangu. Kisha labda tanbihi, vitu ambavyo wanangu watarithi.

Hatuhitaji kuelezea zaidi, lakini tanbihi inayoelezea dhana ya shemeji kuoja mjane wa kaka yake. Hilo linaweza kuwa mahali fulani, labda katika utangulizi wa kitabu. Tena, tunajaribu kujaza mapengo kwa msomaji ili wapate manufaa zaidi kutoka kwa kitabu kadri tuwezavyo.

Na hatuwezi kubadilisha maandishi. Tunapaswa kukaa karibu iwezekanavyo na maandishi ndani ya akili. Na kisha dhana hii yote ya kukomboa.

Sawa. Pia, katika Ruthu, tuna neno hesed. Hesed linajitokeza katika Sura ya 2. Kama tulivyosema katika Sura ya 2, Ruthu anaingia katika shamba hili na kuanza kuokota masalio.

Na shamba hili linaishia kumilikiwa na mtu anayeitwa Boazi. Na hivyo Boazi anamwuliza msimamizi wake ambaye anasimamia wafanyakazi, huyo mwanamke kijana ni wa nani? Loo, huyo ni mkwewe Naomi aliyekuja Bethlehemu kutoka Moabu. Kwa hiyo anamwendea Ruthu, na kumwambia, Wewe ni Ruthu.

Nimesikia habari zako. Unaweza kuokota kadri unavyotaka. Tuna vyungu vya maji hapa.

Ukiona kiu, nenda ukanywe maji kutoka kwenye vyungu vya maji. Tuna chakula hapa. Unaweza kula chakula cha mchana nasi.

Kwa hivyo, waliketi na kula chakula cha mchana pamoja. Naye akasema mimi ni kutoka Moabu. Mimi si maskini sana.

Mimi ni mwanamke huyu tu, mjane huyu. Kwa nini unanitendea wema sana? Akamwambia, Kwa sababu nimesikia kuhusu huruma yako, uliyomtendea Naomi. Na huruma katika matoleo mengi ya Biblia ni wema, neema.

Na kwa hivyo, tunapata wazo hili kwamba alikuwa mkarimu, mkarimu na mkarimu. Wengine wangesema hata wao ni waaminifu kwa Naomi. Kwa hivyo jinsi tunavyotafsiri neno hili moja ni muhimu.

Kwa hivyo, ukichagua wema, angalau tuko uwanjani. Kwa hivyo aliishia kuokota masazo hapo. Na akaleta nyumbani nafaka nyingi kwa ajili yake na Naomi.

Sura ya tatu ni wakati ambapo Boazi anaenda kuzungumza na Boazi. Analala usiku mahali wanapopuria. Nao wanapepete mazao ya shayiri.

Na kwa hivyo, huenda huko usiku, na analala karibu naye. Na anapojaribu kuamka, anaamka. Mungu wangu.

Wewe ni nani? Anashangazwa na mtu aliye karibu naye. Naye akasema, Mimi ni mtumishi wako, Ruthu. Na maneno halisi anayotumia.

Kwa njia, katika sura ya pili, ninahitaji kusema hivi. Baada ya kumwambia Ruthu, kwa sababu ya utiifu wako kwa Naomi, ninakuruhusu kufanya hivi. Kisha akasema hivi: Bwana, ambaye umekuja kukimbilia chini ya mabawa yake, akubariki na akupe thawabu kwa utiifu wako.

Songa mbele hadi sura ya tatu. Naomi anasema, samahani. Ruthu anamwambia Boazi, Nyosha mabawa yako juu yangu, kwa maana wewe ni mkombozi wa jamaa. Nani alisema kwanza? Boazi mwenyewe.

Sasa anamjibu. Uwe mlinzi wangu. Uwe mtu wangu anayenitunza.

Naomba nipate usalama na amani na riziki na kila kitu kingine. Nyumbani kwako. Na akamwambia, Hili ni zaidi ya lile lako la kwanza.

Hesed huyu ni mkubwa kuliko wa kwanza. Tunazungumzia hesed gani? Alifanya nini wakati huu? Naam, angeweza kuolewa na mtu mwingine. Hakulazimika kufanya jambo hili la shemeji.

Na anasema ungeweza kuoja mtu mdogo zaidi. Ungeweza kuoja mtu tajiri, mtu maskini. Ungekuwa na chaguo hilo.

Na alichagua kutokufanya hivyo. Ulichagua kunioa. Au mtu katika familia yetu.

Kwa hivyo, kwa maana moja, alikuwa mwaminifu kwa mumewe aliyekufa. Kama angeolewa na mtu nje ya familia, nadhani mtu huyo hajafungwa na kitu hiki cha kushoto-kulia. Kwamba watoto wangekuwa wa jamaa huyo.

Nadhani. Sina uhakika. Lakini nadhani hivyo.

Kwa kukubali kuolewa na mtu kutoka familia ya Boazi au katika ukoo wake, anahifadhi jina la mumewe. Anahifadhi, kama tulivyoona katika Sura ya 4, anahifadhi ukoo wake. Mtoto anapata mali.

Mambo hayo yote yalitegemea kuolewa na mtu katika familia hiyo. Na kwa hivyo labda tukiangalia hili, neno uaminifu linaweza kuwa tafsiri bora ya hesed katika muktadha huu. Na hakika kuna sababu yake.

Baadhi ya watu hufikiri kwamba uaminifu unaweza hata kuwa maana kuu ya hesed katika Agano la Kale. Kwa sababu ya uaminifu wako kwa Ruthu, je, hilo, samahani, kwa sababu ya uaminifu wako kwa Naomi katika Sura ya 2, je, hilo lina maana? Hakika lina maana. Kwa sababu ya uaminifu wako kwa familia yetu, je, hilo lina maana? Lina hoja kali kwa hilo.

Kwa hivyo labda uaminifu ungekuwa tafsiri bora hapa. Au uaminifu, badala ya wema, fadhili, au neema. Kwa hivyo tunajaribu kutafuta maneno yanayowasilisha maana kwa njia bora zaidi.

Kwa hivyo, je, inapaswa kutafsiriwa kama wema? Labda sivyo. Kwa hivyo kumbuka, kila neno tunalotumia na kila kifungu cha maneno kinachotumika kiko katika sehemu ya dhana na halisi ya utamaduni huo. Kwa hivyo jinsi wanavyofikiri na kuona, ni sehemu yake.

Jinsi wanavyofanya shughuli na desturi za kawaida, kama vile ndoa ya levirate, kama go'el, yote yamewekwa katika hilo pamoja. Kwa hivyo tunatafsiri maana ya neno katika muktadha huo mahususi. Kwa hivyo ikiwa hesed inaweza kumaanisha zaidi ya kitu kimoja, ikiwa ina maana uaminifu au uaminifu katika moja, basi tunatumia neno hilo katika tafsiri.

Ikiwa inamaanisha neema na wema katika neno tofauti, basi tunatumia hilo katika tafsiri. Kwa hivyo tunatafsiri maana kila wakati kama inavyoelekezwa na muktadha uliomo. Asante.

Huyu ni Dkt. George Payton katika mafundisho yake kuhusu tafsiri ya Biblia. Hii ni kipindi cha 10, Changamoto katika Tafsiri na Mawasiliano, Masuala ya Utamaduni, Sehemu ya 2.